

Sinteza ședințelor din cadrul Grupurilor de Lucru

23.09-02.10.2020, 15:00 – 17:30

or. Cahul

Elaborat de: Ana Dabija, Alexandru Munteanu, A.O. Centrul de Urbanism

Ședințe și tematică	<ol style="list-style-type: none"> 1. „Introducere în proces: cunoașterea participanților, informației colectate, prioritizarea necesităților zonei centrale” 2. „Viziune și zonificare funcțională” 3. „Mobilitate urbană durabilă și soluții inteligente (smart) pentru Cahul” 4. „Zona centrală a mun. Cahul. Discuții tematice: patrimoniu construit, dezvoltare economică și oportunități de investiții” 5. Sinteza întâlnirilor. Listarea și prioritizarea ideilor de proiecte. Reflexie
Participanți	<p>Ajder Valeriu Arsenii Rodica Balaș Alexandru Bejenaru Stanislav Dandiș Nicolae Florea Liudmila Lupu Natalia Mandaji Mariana Moruz Dmitrii Musteață Valeriu Ponomariov Vitalie</p>
Organizator	UNDP
Proiect	„EU4Moldova: Regiuni-cheie”
Locație	Ședințe online platforma zoom

Ședințele grupului de lucru pentru modernizarea centrului municipiului Cahul, au confirmat, în mare parte, îngrijorările și necesitățile menționate în cadrul apelului de idei. Acestea pot fi clasificate în câteva categorii mari:

- Infrastructură

- îmbunătățirea calității drumurilor
- Sporirea securității rutiere
- administrarea parcărilor publice
- rețele edilitare subterane și supraterane
- **Mobilitate**
  - îmbunătățirea calității rețelei de transport public (orar / stații de așteptare / unități de transport)
  - promovarea mobilității durabile (ciclism și alte tipuri de transport alternativ)
- **Cultură și agrement**
  - spații publice (parcuri / scuaruri / teatre)
  - spații pentru copii și tineret
  - activități și spații sportive
  - extinderea spațiilor verzi
  - festivaluri
  - valorificarea patrimoniului cultural construit (galerii subterane, construcții și clădiri de epocă, completarea registrului monumentelor de importanță locală și națională)

La ședința a doua a grupului de lucru a fost elaborată viziunea de dezvoltare a centrului or. Cahul, dar care poate deveni și viziunea pe termen mediu a întreg orașului.

Cahul, trebuie să devină în termen mediu - **centru cultural, educațional și balnear regional**.

Asta impune că toate acțiunile de dezvoltare / modernizare a centrului orașului să contribuie pentru atingerea acestei viziuni. La fel, este important de inclus componenta economică în dezvoltare pentru atragerea investițiilor, crearea locurilor de muncă și sporirea calității vieții a întregului oraș.

La moment este prematur de a face careva recomandări concrete și planuri de acțiuni detaliate pentru realizarea unor idei de proiecte. Pentru aceasta este nevoie de efectuarea de studii / cercetări aprofundate pentru determinarea impactului și efectelor pe termen mediu și lung pentru modernizarea centrului orașului.

În continuare prezentăm o sinteză a discuțiilor cu evidențierea direcțiilor principale de intervenție și dezvoltare pentru centru și oraș, în general. Pentru o imagine completă a discuțiilor, este necesar să vedeți procesele verbale integrale ale ședințelor, dar și înregistrările video.

1. Recapitulare Ședința 01. Identificarea / discuții despre necesitățile prioritare de dezvoltare și modernizare a centrului orașului

Prima ședință a grupului de lucru s-a axat pe identificarea necesităților primare pentru modernizarea centrului orașului. S-au discutat pe larg domeniile de intervenție prioritățile principale de dezvoltare.

În primul rând a fost vorba despre identificarea și valorificarea potențialului zonei centrale. S-a vorbit despre spațiul public și importanța acestuia pentru orașeni. Au fost menționate mai multe spații de interes sporit și potențialul acestora. Este vorba despre:

- Zona Parcului Central - este important ca în jurul parcului să nu fie doar un trotuar ci și piste pentru bicicliști.
- Galeriile subterane trebuie valorificate și utilizate și de locuitorii mun. Cahul;
- Zona Pieței Horelor - extinderea scuarului. Construirea unui magazin pentru meșterii populari;
- Curtea din spatele Universității - un spațiu mare închis care nu aparține orașului, dar care este perfect pentru studenții și locatarii care își petrec timpul în centru;
- Este necesar amenajarea spațiului de lângă Palatul de Cultura care este o imagine a centrului municipiului, situat lângă sanatoriu.

La fel au fost menționate și mai multe necesități și probleme de natură de aspect exterior al centrului, dar și de amenajare a spațiilor comune de agrement și odihnă:

- Valorificarea clădirilor vechi (de patrimoniu și nu doar);
- Demontarea panourilor publicitare din Centrul orașului;
- Regândirea spațiilor cu flori care ocupă un spațiu excesiv;
- Eliminarea chioșcurilor vechi din orașul Cahul și înlocuirea acestora cu chioșcuri noi care se vor integra în contextul existent al orașului;
- Puține banchete, reabilitarea havuzurilor, reorganizarea spațiilor din jurul acestora pentru a spori viața socială a orașului;
- instalarea / amenajarea veceelor publice.

Transportul public și eficiența de lucru a acestuia a fost o temă pe larg dezbătută. Dar amenajarea și administrarea parcărilor este o temă actuală pentru cahuleni.

A fost vociferată necesitatea unei viziuni de pentru modernizarea zonei centrale a orașului.

2. Recapitulare Ședința 2 Care este viziunea centrului municipiului Cahul?

Viziunea de dezvoltare și modernizare a zonei centrale a orașului este crucială, având în vedere că aceasta stabilește clar cum își văd orașenii centrul orașului pe termen mediu de dezvoltare.

Pornind de la fraza „Centrul orașului Cahul ...” în cadrul ședinței s-au discutat câteva întrebări principiale care să stimuleze participanții grupului de lucru pentru elaborarea viziunii. Aceste întrebări au fost:

- Ce vor face oamenii în oraș?
- Ce impact final doresc ca orașul / centrul orașului să-l producă asupra comunității / oamenilor din oraș și vizitatori?
- Cum dorim să arate orașul nostru? Ce caracter va avea? Starea de spirit (cum va fi simțit orașul)?
- Ce putem realiza în mod realist?
- Cine sunt oamenii noștri?
- Pentru ce suntem cunoscuți?
- Ce nu se va întâmpla niciodată în centrul Cahulului?
- Cum se va schimba calitatea vieții oamenilor?
- De ce ar dori oamenii să stea în orașul nostru sau să vină să trăiască în oraș?

În urma discuțiilor s-a decis asupra următoarei viziuni:

CAHUL - CENTRU CULTURAL, EDUCAȚIONAL ȘI BALNEAR REGIONAL.

3. Recapitulare Ședința 3 Mobilitate urbană durabilă și soluții inteligente pentru (centrul) or. Cahul. Necesități, probleme, oportunități

Scopul ședinței nr. 3 a fost identificarea necesităților locuitorilor or. Cahul față de mobilitate, care sunt problemele legate de transportul în comun și privat. În urma discuțiilor discuțiilor au fost evidențiate următoarele teme / propuneri / oportunități care necesită o atenție sporită:

- dezvoltarea zonei centrale și a orașului, per general, conform principiului „fifteen minute city” (orașul 15-20);
- elaborarea unui plan de mobilitate urbană;
- regularizarea transportului public utilizând soluțiile inteligente pentru informarea directă a locuitorilor și oaspeților orașului despre rutele de transport, orarul acestora, localizarea unității de transport, etc.;
- promovarea mobilității alternative, inclusiv cu utilizarea tehnologiilor inteligente de reîncărcare a bateriilor pentru transportul electric și altele;
- transformarea străzii A. Mateevici în stradă pietonală și pentru pentru biciclete și transport nemotorizat;
- sporirea siguranței rutiere prin indicatoare și marcaje calitative;
- administrarea parcărilor (parcări cu plată)
- dezvoltarea unei rețele de piste pentru transportul alternativ în oraș.

4. Recapitulare Ședința 4 „Zona centrală a mun. Cahul. Discuții tematice: patrimoniu, dezvoltare economică și oportunități de investiții”

În prima parte a ședinței am discutat împreună cu membrii GL despre patrimoniul construit existent în municipiul Cahul, despre obiecte noi care ar putea fi incluse în registrele locale și patrimoniul construit ca resursă pentru proiecte economice.

A fost menționată clădirea MAIB sau casele unor personalități marcante din Cahul.

Obiecte propuse pentru includerea acestora în Registrul Local al monumentelor:

- Muzeul de lângă parc
- Școala sportivă împreună cu mozaic
- Hora, drept patrimoniu cultural intangibil
- LuxPalace și clădirea abandonată de lângă
- Clădirea băncii MAIB
- Nufărul alb / Faces of friends / eMotion
- Galeriile subterane
- Registrul local al monumentelor din Cahul
- Școala de haltere
- Casa Lipcani
- Casa unde a copilărit Grebenicov
- Monumentul celor deportați / Ciurunga

- Valorificarea galeriei subterane de sub teatru Hașdeu (sediul nou și sediul vechi cu paravane de sticlă, etc.)
- Completarea aleii cu busturi din parc (A.Ciurunga, E.Grebennicov, Spiridon Mocanu, Constantin Reabțov)

Au fost menționate mai multe idei privind noile obiecte incluse în Registrul Local al monumentelor de for public (elaborate recent), așa cum sunt mozaicurile din Cahul. Totodată a fost expusă ideea de a promova aceste obiecte prin diverse metode populare astăzi - campanii, materiale promoționale sau alte forme de promovare.

- Mai multe spații pentru artiști în piața horelor și restul utilizatorilor (inclusiv wifi, prize, vecee, etc.)
- De elaborat o harta interactiva a patrimoniului mun.Cahul, a obiectelor, cladirilor, monumentelor care prezinta interes pentru cahuleni si oaspeti-vizitatori
- Indicatoare / informații pentru localnici și turiști despre anumite locații /
- QR coduri pe monumente (cu wifi public în aceste locuri landing page)
- Materiale promoționale (torbe, maiouri, cărți poștale etc.
- Respectarea legislației, inclusiv sancționarea
- Detalierea / identificarea unei liste cu toate monumentele și propunerile de monumente pentru protejare de stat -locuri, istorii
- Implicarea catedrei de istorie și specialiști de domeniu pentru cercetare amplă a situației existente în oraș
- Pe fiecare monument cultural ar fi o idee de a elabora QR code-uri în română rusă și chiar engleza pentru vizitatori.
- Crearea unui centru de artă modernă/un spațiu pentru expoziții locale și internaționale și un centru de discuții locale.

Unul din principalele obiecte de patrimoniu construit, important atât pentru centrul cât și pentru municipiul Cahul în totalitate, sunt Galeriile Subterane. Acestea pot fi valorificate și incluse în circuitul turistic al regiunii. Totodată ar trebui de sprijinit oamenii de afaceri într-o valorificare a Galeriilor subterane cum ar fi deschiderea unor cafenele sau muzee.

Sugestii:

Dat fiind faptul că în viziunea municipiului Cahul este inclusă și componenta de cultură, patrimoniul construit reprezintă unul din resursele de bază pentru dezvoltarea localității. Respectiv identificarea, păstrarea și valorificarea acestuia este importantă. Este necesar de conștientizat că monumentele de arhitectură nu pot fi transformate neapărat în muzee ci reprezintă o resursă cheie pentru dezvoltarea economiei locale. Pentru ca acestea să fie incluse în circuitul economic, social și cultural al orașului sunt importante dezvoltarea proiectelor în jurul monumentelor arhitecturale: cum ar fi dezvoltarea unor clustere culturale în jurul monumentelor istorice sau deschiderea unor afaceri în cadrul obiectelor de patrimoniu. Totodată unele obiecte de patrimoniu atât imateriale cât și materiale pot reprezenta elemente pentru promovarea turistică a orașului Cahul (așa cum sunt mozaicurile sau Piața Horelor).

În a doua parte a ședinței am discutat despre Economia de piață / Liber schimb / Circulație

liberă a bunurilor și serviciilor / Globalizare / Forță de muncă.

Cum dezvoltarea economică poate aduce plus valoare orașului și viitorul localnicilor?

Este nevoie de a investi în resursele existente și de a privi din prisma antreprenorială atunci când vorbim despre dezvoltarea unor obiecte locale. Câteva idei privind dezvoltarea economică a municipiului Cahul:

- Reabilitarea zonei Lacului sărat / centre spa cu apă minerală
- Valorificarea resurselor de apă minerală
- Afaceri în clădiri de patrimoniu
- Zone de agrement și distracții
- Dezvoltarea parcurilor IT
- Centre de cultură a tehnologiilor informaționale
- Deschiderea unui sediu elephant.md la Cahul sau alte platforme de e-commerce.
- Proiecte de responsabilitate socială/culturale
- Modernizarea parcului

Este necesar de identificat clădiri sau terenuri pentru investitori.

În aceeași ordine de idei este important de sprijinit afacerile locale sau regionale pentru dezvoltare, cum ar fi producătorii de bere sau fabrica de panificație.

Concluzii:

Este necesar de identificat specificul local și ce poate oferi municipiul Cahul pentru investiții mari.

Poziționarea geografică a Cahulului este favorabilă pentru dezvoltarea unor proiecte economice cu impact regional.

5. Listarea și prioritizarea ideilor de proiecte. Reflexie:

În cadrul ultimei ședințe am efectuat o recapitulare la toate ședințele pe care le-am avut. Totodată participanții au prezentat câteva noi idei de proiecte:

Dintre care:

- Podurile pietonale din Cahul și avantajele lor
- Crearea unui muzeu de arta contemporană
- Podurile pietonale pentru râul Frumoasa (renovare)
- Planetariu cu ieșire în Grădina Botanica
- Reglementarea vizuală și sonoră a orașului (Cod vizual)
- Stabilirea unui muzeu al tehnologiilor tehnologii
- Construirea în partea de est a orașului un turn de veghe (belvedere) pentru a vedea orașul de la înălțime
- Colectarea separată a deșeurilor
- Eficientizarea energetică a clădirilor (instituțiilor publice)
- Activități și atracții pentru tineri: skate parcuri ș.a.
- Stabilirea unui ONG care să „lucreze” cu tinerii - un fel de centru al urbanismului pentru tineri
- Valorificarea galeriilor subterane (segmentul descoperit sub teatrul Hașdeu) - este nevoie de mai multă cercetare, inclusiv studierea arhivelor de la București
- Reglementarea pieței agro-alimentare din centru

- Concurs pentru re-organizarea Pieței Horelor
- Crearea unui grup (consiliu) de lucru pe probleme de urbanism (consiliul urbanistic) care să susțină APL în dezvoltarea orașului
- Consiliul municipal să elaboreze o listă cu propuneri de clădiri patrimoniu

Totodată participanții din cadrul grupului de lucru au propus ca aceste ședințe să aibă continuitate și să creeze un grup de inițiativă (club) local (societate civilă) care să se întâlnească periodic și să discute despre ideile și problemele din oraș, pe care ulterior să le propună Consiliului Municipal Cahul și administrației locale.